

RÉGI MAGYAR DRÁMAI EMLÉKEK XVIII. SZÁZAD

4/2.

SOROZATSZERKESZTŐ

KILIÁN ISTVÁN, PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA
ÉS VARGA IMRE

A sorozat korábbi kötetei

1. PROTESTÁNS ISKOLADRÁMÁK

Sajtó alá rendezte Varga Imre

Első kötet 816 oldal

Második kötet 817–1539. oldal, 19 fényképmelléklet

Kötve együtt 613 Ft

2. MINORITA ISKOLADRÁMÁK

Sajtó alá rendezte Kilián István

960 oldal, kötve 338 Ft

3. PÁLOS ISKOLADRÁMÁK, KIRÁLYI TANINTÉZMÉNYEK, KATOLIKUS PAPNEVELDÉK SZÍNJÁTÉKAI

Sajtó alá rendezte Varga Imre

612 oldal, kötve 260 Ft

4. JEZSUITA ISKOLADRÁMÁK (ISMERT SZERZŐK)

Sajtó alá rendezte Alszeghy Zsoltné –

Czibula Katalin – Varga Imre

1. kötet 992 oldal, kötve 890 Ft

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZETÉBEN

JEZSUITA ISKOLADRÁMÁK

(ISMERETLEN SZERZŐK)

PROGRAMOK, SZÍNLAPOK

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

ALSZEGHY ZSOLTNÉ — BERECH ÁGNES —

KERESZTES ATTILA — KISS KATALIN —

KNAPP ÉVA — VARGA IMRE

SZERKESZTETTE

VARGA IMRE

AKADÉMIAI KIADÓ — ARGUMENTUM KIADÓ
BUDAPEST, 1995

Minthogy a programokat és színlapokat a drámák előadási helye szerint csoportosítva a városok betűrendjében közöljük, hasznosnak tetszik, hogy a darabokat kronológiai rendbe szedve itt felsoroljuk.

1700–1776 köztől az alábbi évekből és városokból ismerünk jezsuita iskoladráma játszását bizonyító egykorú magyar nyelvű nyomtatványokat.

1700. április 9. Kolozsvár – *A kényszerű szeretet* (Amor sine amore) (6. sz.)
 1702. július 8. Kolozsvár – *Hunyadi Mátyás a csehek királyának veje* (Connubium honoris) (7. sz.)
 1714. évf. Nagyszombat – Mindszenti Imre: *Izsák konstantinápolyi császár fiának Alexiusnak bosszúállása* (Fraternae in fratrem impietatis ultio in Alexio Isacii imperatoris Constantino-politani filio adumbrata) (13. sz.)
 1717. szeptember 5. Nagyszombat – *A szeretet és erősség ritka példája* (Rarum charitatis et fortitudinis exemplum) (14. sz.)
 1719. évf. Nagyszombat – *A megbüntetett nagravágyás vagy Stilico* (Ambitio vindicta sive Stilico) (15. sz.)
 1725. szeptember Nagyszombat – *A házasság csalárdul elárult istene* (Hymenaeus fraude proditus) (16. sz.)
 1729. szeptember Pozsony – *Keresztyén Hercules avagy Dobó István* (Hercules Christianus sive Stephanus Dobo) (25. sz.)
 1730. augusztus 8. Nagyszombat – Világhi István: *Arsinoe* (17. sz.)
 1737. szeptember 3. Nagyszombat – *Az ifjú Theodosius* (Theodosius junior) (18. sz.)
 1744. június Nagyvár – *Szent László, a váradi püspökség alapítója* (Sanctus Ladislaus episcopus Varadiensis author) (23. sz.)
 1749. július 15. Nagyszombat – Bartakovics József: *Mózes* (Moyses) (19. sz.)
 1753. augusztus Sárospatak – *Fridericus* (26. sz.)
 1756. augusztus Kolozsvár – Friz András: *Kodrus* (8. sz.)
 1757. szeptember Kassa – *Nemzetek doktora Szent Pál apostol* (3. sz.)
 1758. szeptember 5. Kassa – *Ámán* (4. sz.)
 1761. június 7. Kőszeg – *Demetrius* (12. sz.)
 1761. szeptember Nagyszombat – *Nehemiás* (Nehemias) (21. sz.)
 1762. szeptember Eger – *Joacház* (1. sz.)
 1763. augusztus Kassa – *Szent Ambrus püspök* (5. sz.)
 1765. szeptember 8. Ungvár – *Idomeneus* (31. sz.)
 1766. szeptember 8. Nagyszombat – *Joannes Cantacusenius* (20. sz.)
 1766. Nagyszombat – Katona István: *Béla* (22. sz.)
 1767. július Kolozsvár – *Meleager* (9. sz.)
 1768. Komárom – *Cariolus* (11. sz.)
 1768. Komárom – *Maldorinus* (10. sz.)
 1768. szeptember 6. Sopron – *Manasszesz* (Manasses) (27. sz.)
 1769. május Sopron – *Menoceus* (28. sz.)
 1769. június 29. Sopron – *Dosylus* (30. sz.)
 1769. szeptember 7. Sopron – *Javangus* (29. sz.)
 1776. július Gyöngyös – *Tamerlánés* (2. sz.)
 1776. szeptember 5. Nagyvár – *Caracalla* (Caracalla Getam fratrem perimens) (24. sz.)

1.

JOACHÁZ

Eger, 1762

JOACHÁZ

szomorú játék. Melly Egerben. A' Jesus Társasága Érseki Iskolájának Nagyságos, Tekéntetes, Nemes, Nemzetes Ifjuságától tartatott M. DCC. LXIIIdik Esztendőben Sz. Mihály Havának Napján.
 Egerben, Nyomt. Bauer Károl József Püspöki Könyv-Nyomt. által.

A' Játéknak Állapottya.

Joacház Iz' raël Országának Királya, a' tulajdon, és népének sok undok vétke miatt Istennek büntetéséből, Házaeltől Syriának Királyától el-raboltattván, mi-nekutánna a' tömlöztben sűrű könyvhulatásával bűneit meg siratta, ugyan azon Istennek könyörületességéből előbbeni szabadságát, és Országát vissza nyerte.
 5 Király. 4dik könyv. 13. Rész.

Ezekhez a' Játéknak kedvéért némelly történhető dolgokat-is teszünk; élvén abban a' vers-költő Tudománytúl nyuitott szabadságunkal.

A' jádzó személyek.

JOACHÁZ Iz' raël Királya.	ELISEUS Proféta
Rottenstain János Poët.	Pók András Poët.
10 HÁZAEI Syriai Király.	SÁFÁN Joástol jött követ.
Neümayr Ignátz Reth.	Haffner Ignátz. Princ.
JOADÁS Házaelnek Hadi Kapitánya.	NÁBAT Joacháznak kissebbik Fia.
Kovács Imre Synt.	Kovács Floris Parvista
ABNER ugyan azon Királynak	
15 belső tanátsossa.	
Mercz Ignátz. Gram.	
Ezekhez tartozandók: a' Katonák, Tántzosok.	

M. A. I. N. D.

A MŰ ADATAI

A nyomtatott színlap lelőhelye BEKK, jelzete MIN. A. 11. A negyedréti alakú, egyleveles kiadvány magyar nyelvű. A végén a „Mindent Az isten Nagyobb Dicsőségére” jezsuita jelmondat betűrövidítése olvasható.

STAUD III. 152. lapon a Historia Domusból *Rex Joachas in thronum restitutus* címmel a poétai osztálytól év végén magyarul játszott darabként idézi.

SZERZŐ

A szerzőt nem ismerjük.

FORRÁS

„A Játéknak Állapottya” szerint „Király. 4dik könyv. 13. Rész.” A bibliai hely: 2Kir. 13.

ELŐADÁS

A darabot 1762 szeptemberében adták elő. Joacház királyról 1748-ban Kassán *Joachas rex Judaeae*, (STAUD II. 70.), Szabolcsán 1755-ben *Joachas e solio detrusus* (uo. 245.) tartottak előadást.

SZÖVEGKRITIKAI MEGJEGYZÉSEK

Betűhív közlés a nyomtatvány szerint. A mellékjeles ő és ű betűket a mai helyesírási gyakorlatnak megfelelően írjuk át.

2.

TAMERLÁNES

Gyöngyös, 1776

TAMERLÁNES STZITIAI NAGY HERTZEG

Kit Második, és Első Oskolában nevededő Nemes Ifiúság szokott Mulató Játékában elő-adott Gyöngyösön
M. D. CC. LXXVI. Esztendőben Sz. Jakab Havában.
Egerben, Nyomtatott A' Püspöki Oskola Betőivel.

A' játéknak sommája.

Midőn Bajazétes minden igazságtúl el-fajult erőszaknak dühödvén szertelen kegyetlenkedéssel, zabolátlan ragadozással, iszonyatos vér-ontással sok tartományokat zaklatván, és azokat holl fennen hejazó hatalma alá hódítván, holl erőszakos fegyverével tövöstül ki-irtván tsak hamar füstbe menendő szerentséjében

5 kérkedik, 's gyönyörködik, Tamerlános Stzitiai nagy Hertzeg negédes szívének dagályját ki-sajtolya, és diadalmas fegyverének élet meg-tompítja; mert Bajazétesnek olly erős kősziklán állapotott, annyi tartományokra terjedet Uraságát nem tsak meg-tántorította, sőt gyalázatos sanyarúságnak feneketlen örvényében telhetetlen gőgét hengerítette. Mutatta ugyan Tamerlános nagy kegyességének

10 vég jelenségét a' követ által Bajazéteshez, de ennek agya fűrt durvasága éktelenül meg-veti a követséget, melly duzmadt patvarkodás taszítá hanyat homlok nyak szegő jégre piperéskedő Bajazétest: mert Tamerlánosnak méltán fel-buzdult haragja, 's boszszu-álló keze azon szörnyűséget, mellyet Bajazétes forralt, reá sütötte. Elsőben: Sebastia Városnak minden ágát bogát tövöstül ki-irtja Orto-

15 bulás halálával; innét Antzira Város alá tódúl. Oda siet Bajazétes-is minden hadi erejével, hogy Tamerlánest inárul le-üsse, de Tamerlános, hogy tűrhetetlen büszkeséggel puffasztott elenség' eszelős reményjének minden inait egy tsapással el-vágja, hallatlan vitézséggel mindjárást hálójába ejti Bajazétest, és hogy felgyúladott haragjának tellyes súlyát tetézett sanyarúságában érezze, vas kalitkába

20 rekeszteti, mellyben egész Asiának keserves Játékot, a' kevélyeknek pediglen, és kegyetlenkedőknek rettentő példát adott. Ita Nicolaus Schmitth in Epitome Turcarum Principum ante captam Constantinopolim fol. 4to.